

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 385/2025-14

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a sudcov Petra Molnára (sudca spravodajca) a Petra Straku v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej JUDr. Matejom Oslackým, advokátom, Jarabinková 8E, Bratislava, proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 5Co/141/2021 a 5Co/142/2021 z 28. marca 2023 a proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2CdoR/10/2024 z 29. októbra 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 20. decembra 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len ako „ústava“), základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 1 ústavy a základného práva zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom krajského súdu sp. zn. 5Co/141/2021 a 5Co/142/2021 z 28. marca 2023 a rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 2CdoR/10/2024 z 29. októbra 2024. Domáha sa zrušenia v záhlaví označeného rozhodnutia najvyššieho súdu a rozhodnutia krajského súdu a vrátení mu veci na ďalšie konanie a náhrady trov konania voči najvyššiemu súdu a krajskému súdu.
2. Sťažovateľka je navrhovateľkou v konaní o určenie výživného na manželku, vedenom na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 7C/281/2002, v ktorom súd v poradí druhým rozsudkom zo 7. apríla 2021 návrh zamietol (ďalej len ako „rozhodnutie okresného súdu“).
3. O odvolaní sťažovateľky odvolací súd rozhodol tak, že rozhodnutie okresného súdu ako vecne správne potvrdil (ďalej len „rozhodnutie krajského súdu“).
4. Sťažovateľka proti rozhodnutiu krajského súdu podala dovolanie, ktorého prípustnosť odvodzovala z § 420 písm. e) a f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) a § 421 ods. 1

písm. a) a b) CSP, o ktorom najvyšší súd rozhodol tak, že dovolanie rozsudkom z 29. novembra 2024 sp. zn. 2CdoR/10/2024 zamietol (ďalej len „rozhodnutie najvyššieho súdu“).

II.

Argumentácia sťažovateľky

5. Sťažovateľka uvádza, že jej právo na súdnu ochranu bolo porušené tým, že odvolací súd, ako aj súd prvej inštancie síce vykonali rozsiahle dokazovanie, avšak vykonané dôkazy interpretovali výlučne v neprospech sťažovateľky, a to (i) nesúhlas s rozvodom manželstva, (ii) zrušenie BSM, (iii) zrušenie živnosti sťažovateľkou, (iv) nezamestnanosť sťažovateľky v určitom období a (v) údajný nezáujem sťažovateľky o jej v tom čase maloleté deti. Naproti tomu opomenuli vyhodnotiť tie dôkazy, ktoré by vyvrátili tvrdenia o údajnom konaní sťažovateľky v rozpore s dobrými mravmi spočívajúce v (i) príčinách rozvratu manželstva, poukazujúc na rozsudok o rozvode manželstva, (ii) dôvody zrušenia BSM, (iii) dôvody zrušenia živnosti sťažovateľky v dôsledku ukončenia spolupráce s obchodnými spoločnosťami jej manžela, (iv) nemožnosť sťažovateľky zamestnať sa z dôvodu negatívnych pracovných referencií jej manžela, (v) priaznivé podmienky sťažovateľky a jej záujem o výchovu detí a (vi) záujem sťažovateľky o v tom čase maloleté deti.

6. Sťažovateľka je toho názoru, že rozsudok krajského súdu porušuje jej základné právo tým, že je založený na posúdení takmer každého konania sťažovateľky ako rozporného s dobrými mravmi, avšak s pojmom dobré mravy sa presvedčivo nevysporiadal.

7. Sťažovateľka ďalej krajskému súdu vytýka, že odkazuje na iné rozhodnutia vydané v súdnych konaniach týkajúcich sa sťažovateľky a jej manžela na úkor hodnotenia dôkazov nachádzajúcich sa v súdnom spise. Krajský súd sa podľa sťažovateľky nevenoval jej nosnej argumentácii a svoje rozhodnutie založil na dôvodoch, ktoré netvoria podstatu veci, čím je jeho rozhodnutie prekvapivé. Sťažovateľka konkrétnejšie poukazuje na svoje skutkové tvrdenia priamo alebo nepriamo potvrdené manželom týkajúce sa nevery z jeho strany, dôvodnosti zrušenia živnosti sťažovateľky, potrebu vyživovania partnerky manžela, systematické bránenie sťažovateľke v styku s deťmi či neprispievanie na výživu manželke zo strany manžela napriek vykonateľnému predbežnému opatreniu, ktoré však krajský súd nezohľadnil.

8. Sťažovateľka uvádza, že najvyšší súd k jej argumentom uplatneným pod dovolacím dôvodom podľa § 420 písm. f) CSP uviedol: „*Nesprávne, neúplné vyhodnotenie vykonaných dôkazov, ktoré dovolateľka naznačuje v dovolaní a ponúka vlastné hodnotenie, nie je v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu považované za vadu zmätočnosti, ktorá by zakladala prípustnosť dovolania. (...). Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu dovolací súd nie je oprávnený, lebo je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 422 CSP).*“ V nadväznosti na uvedené dovolací súd uzatvoril, že vady v súdnej veci týkajúce sa závažných deficitov v dokazovaní a skutkových záverov prijatých konajúcimi súdmi z pohľadu svojvoľnosti, neudržateľnosti alebo mylných záverov popierajúcich účel a zmysel práva na spravodlivý proces napĺňajúce vadu zmätočnosti nezistil.

9. Sťažovateľka ďalej namieta rozpor rozhodnutia odvolacieho súdu s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu R 57/1967 (podľa ktorej predpokladom existencie nároku na manželské výživné je trvanie manželstva) a následne dôvodí, že akceptovaním právneho názoru krajského

súdu by zostala sťažovateľka bez účinnej právnej ochrany, keď jej tzv. „manželské výživné“ nepatrí z dôvodu už prebiehajúceho konania o rozvod manželstva a príspevok na výživu rozvedeného manžela jej ešte nepatrí z dôvodu neskončeného konania o rozvod manželstva. Namietajú tiež, že z dôvodu jej vlastného príjmu v parciálnom období z celkového obdobia, za ktoré žiadala priznať výživné, bol jej návrh na výživné zamietnutý v celom rozsahu. V tomto smere poukazuje na rozpor s R 46/1970.

10. Sťažovateľka je toho názoru, že súdy nevykonali relevantné dokazovanie zamerané na zistenie dôvodov, prečo sťažovateľka nepracovala, či ňou dosahovaný príjem bol spôsobilý zabezpečiť jej rovnakú životnú úroveň, akú má manžel, a či nezrušením živnosti by príjem dosahovala aj naďalej. Uzatvára, že ak by krajský súd vzal na zreteľ aj jej zdravotný stav, nemohol by dospieť k záveru, že priznanie požadovaného výživného by bolo v rozpore s dobrými mravmi. Správnosť tohto názoru sťažovateľka opiera aj o rozhodnutie Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 3175/11 z 8. marca 2012, v zmysle ktorého formálna existencia manželstva nie je v kontexte priznania manželského výživného v rozpore s dobrými mravmi.

11. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti následne namietajú aj porušenie svojho základného práva na zákonného sudcu tým, že JUDr. Milan Chalupka bol členom senátu odvolacieho súdu v napadnutom konaní, pričom zároveň rozhodoval ako zákonný sudca v konaní o zrušení BSM sťažovateľky a jej manžela počas trvania ich manželstva, ktoré bolo vedené na Okresnom súde Bratislava V pod sp. zn. 8C/130/99 (ďalej len „konanie o zrušení BSM počas trvania manželstva“).

12. V uvedenom aspekte sťažovateľka vzhliada pomer tohto sudcu k sporu tým, že v konaní o zrušení BSM počas trvania manželstva tento sudca sťažovateľku označil za porušovateľku dobrých mravov a následne v odvolacom konaní sa napadnuté rozhodnutie krajského súdu v podstatnej miere opiera o odôvodnenie rozsudku z konania o zrušení BSM počas trvania manželstva.

13. Keďže podľa sťažovateľky krajský súd svoju argumentáciu založil odkazom na iné rozhodnutie týkajúce sa sťažovateľky a jej manžela, ktoré vydal namietaný sudca, je u tohto sudcu ako člena senátu odvolacieho súdu v inom konaní spochybnená tak jeho objektívna, ako aj subjektívna nestrannosť.

14. Na predmetnú argumentáciu sťažovateľky najvyšší súd uviedol, že vylúčenie sudcu prichádza do úvahy len v prípade, ak namietaný sudca rozhodoval totožnú vec na súde nižšej inštancie. Keďže namietaný sudca rozhodoval na súde prvej inštancie inú vec účastníkov konania, nie je možné konštatovať, že vec bola na odvolacom súde rozhodnutá vylúčeným sudcom.

15. Sťažovateľka uvádza, že zo strany dovolacieho súdu ide o prílišný formalizmus, keď tento len posúdil, že nejde o rozhodnutie v tej istej veci, avšak nezohľadnil to, že JUDr. Milan Chalupka vlastnými argumentmi v inej veci odôvodnil aj rozhodnutie krajského súdu napriek tomu, že jeho prvoinštančné rozhodnutie v konaní o zrušení BSM bolo revidované odvolacím súdom, čo krajský súd opomenul zohľadniť. Práve v uvedenom sa podľa sťažovateľky prejavuje zaujatosť namietaného sudcu. Ak by odvolací súd reflektoval na revidované závery krajského súdu v konaní o zrušení BSM, musel by sa vysporiadať s nekonzistentnosťou zistení.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

16. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

III.1. K návrhu na zrušenie rozhodnutia krajského súdu:

17. Sťažovateľka v petite ústavnej sťažnosti navrhuje, aby ústavný súd zrušil aj rozhodnutie krajského súdu, ktoré napadla dovolaním, o ktorom najvyšší súd rozhodol tak, že dovolanie zamietol. V konaní o ústavných sťažnostiach ústavný súd postupuje v zmysle princípu subsidiarity (čl. 127 ods. 1 ústavy) a jeho právomoc je daná v prípade, ak požadovanú ochranu základných práv a slobôd neposkytuje iný súd. Sťažovateľka proti predmetnému rozhodnutiu disponovala opravným prostriedkom, ktorý aj využila. Tvrdenú nesprávnosť rozsudku krajského súdu a jeho právne závery vedúce k potvrdeniu správnosti rozsudku okresného súdu namietala v dovolaní, o ktorom najvyšší súd rozhodol ústavnou sťažnosťou napadnutým rozhodnutím. Právomoc najvyššieho súdu rozhodnúť o dovolaní vylučuje právomoc ústavného súdu. Vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu preto ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) v spojení s § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

III.2. K porušeniu základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru rozhodnutím najvyššieho súdu:

18. Podstata sťažnostnej argumentácie sťažovateľky k namietanému porušeniu jej základného práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces spočíva v namietaní nesprávnosti rozhodnutí krajského a okresného súdu s dôrazom sťažovateľky na pochybenie všeobecných súdov v procese dokazovania, následnú nesprávnosť skutkových zistení a odklon od ustálenej rozhodovacej činnosti najvyšších súdnych autorít rozhodnutím krajského súdu. Podľa obsahu ústavnej sťažnosti ide o rekapituláciu rozhodnutí krajského súdu a okresného súdu s dôrazom na sťažovateľkou identifikované pochybenia a nesprávnosť týchto rozhodnutí. V ústavnej sťažnosti však absentuje relevantná argumentácia sťažovateľky k neudržateľnosti napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu, na základe ktorej by ústavný súd mohol v rámci svojej právomoci posúdiť ústavnoprávnu udržateľnosť ním prijatých záverov.

19. Sťažovateľka, kvalifikovane právne zastúpená, sa označených základných práv napadnutým rozhodnutím dovolacieho súdu dotýka len v bodoch 20 a 21 svojej ústavnej sťažnosti, a to citujúc dva body z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia bez nadväzujúcej kritickej argumentácie, ktorá by sa vzťahovala na pochybenie dovolacieho súdu.

20. Keďže sťažovateľka v ústavnej sťažnosti neprodukuje potrebnú argumentáciu, na základe ktorej by ústavný súd mohol preskúmať a zhodnotiť udržateľnosť prijatých záverov dovolacieho súdu, v časti sťažovateľkou namietaného porušenia práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru dovolacím rozhodnutím bolo potrebné ústavnú sťažnosť odmietnuť pre nedostatok náležitostí [§ 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde].

III.3. K porušeniu základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 1 ústavy rozhodnutím najvyššieho súdu:

21. Sťažovateľka namieta porušenie svojho práva na zákonného sudcu tým, že dovolací súd neodstránil vadu konania spočívajúcu vo vylúčení člena senátu odvolacieho súdu (spočívajúcu v už uvádzaných skutočnostiach).

22. Nakoľko sťažovateľka k ústavnej sťažnosti nepriložila dovolanie, ústavný súd vychádzal z napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu a zo sťažnostnej argumentácie sťažovateľky v ústavnej sťažnosti a jej príloh.

23. Dovolací súd zhrnul dovoláciu argumentáciu sťažovateľky v bode 18.7 napadnutého rozhodnutia tak, že táto namieta rozhodnutie v konaní o manželské výživné na odvolacom súde vylúčeným sudcom, ktorý rozhodoval na okresnom súde spor sťažovateľky a jej manžela o zrušenie BSM za trvania manželstva, k zrušeniu ktorého došlo z dôvodu, že ďalšie trvanie BSM by bolo v rozpore s dobrými mravmi a sťažovateľku sudca v konaní o zrušenie BSM označil za porušovateľku dobrých mravov.

24. K tvrdenej vade zmätočnosti dovolací súd zaujal názor v bodoch 17 až 18.4 napadnutého rozhodnutia. Svoj záver, že sťažovateľkou namietané nesplnenie požiadavky zákonného sudcu nie je opodstatnené, založil na tom, že porovnaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu z konania o manželské výživné s rozsudkom okresného súdu v konaní o zrušenie BSM počas trvania manželstva je zrejmé, že pojem dobré mravy a jeho naplnenie o skutkové okolnosti má iný obsah a rozsah, pričom naplnenie rozporu s dobrými mravmi pre účely rozhodovania o zrušení BSM počas trvania manželstva má iný obsah, ako rozpor s dobrými mravmi tvoriaci predpoklad na záver o tom, že priznanie manželského výživného by bolo v rozpore s dobrými mravmi. Dovolací súd taktiež zdôraznil, že rozhodnutie odvolacieho súdu nie je založené výlučne na záveroch rozhodnutia vydaného v konaní o zrušenie BSM, ale aj na iných zisteniach pre rozhodnutie o zrušení BSM nepodstatných.

25. V judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), na ktorú nadväzuje aj judikatúra ústavného súdu, sa rozlišuje nestrannosť subjektívna a nestrannosť objektívna. Subjektívne chápanie nestrannosti je posudzovaním správania súdu (sudcu) a prezumuje sa, kým nie je dokázaný opak. Objektívna nestrannosť sa naproti tomu posudzuje podľa objektívnych symptómov. Sudca môže subjektívne rozhodovať absolútne nestranne, ale napriek tomu jeho nestrannosť môže byť vystavená oprávneným pochybnostiam so zreteľom na jeho štatút či funkcie, ktoré vo veci vykonával. V takom prípade sa uplatňuje tzv. teória zdania, podľa ktorej nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť v očiach účastníkov. Podľa názoru ESLP objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prerokúvanej veci a účastníkom konania. Rozhodujúcim prvkom rozhodovania o zaujatosti zákonného sudcu je to, či obava účastníka konania je oprávnená z objektívneho pohľadu. Uvedené sa hodnotí vysoko individuálne pre každý jednotlivý prípad (rozsudok ESLP vo veci Pullar v. Spojené kráľovstvo).

26. Ústavný súd už skôr judikoval, že ak namietaný sudca vyjadril v inom rozhodnutí svoj právny názor na skutkový stav v ňom zistený a ustálený, táto okolnosť následne nemôže byť okolnosťou, ktorá ho vylučuje ako zaujatého rozhodovať v inej veci. Striktne výnimočne je možné rozhodovaciu

činnosť namietaného sudcu v inom konaní posudzovať v kontexte jeho objektívnej nestrannosti, avšak len za situácie, ak sú meritórne závery skoršieho konania podkladom na rozhodnutie v prebiehajúcim konaní (bližšie pozri II. ÚS 464/2024).

27. Tu ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka síce tvrdila, že v napadnutom konaní sa rozhodnutie odvolacieho súdu opieralo o konštatáciu rozporu s dobrými mravmi z konania o zrušenie BSM počas trvania manželstva, ale meritórne závery z konania o zrušenie BSM počas trvania manželstva nie sú záväzným podkladom na napadnuté konanie, a od meritórnych záverov z konania o zrušenie BSM počas trvania manželstva nie je konanie o určenie manželského výživného závislé. Participáciu sudcu na rozhodovaní v skoršej veci preto nemožno kvalifikovať ako rozhodovanie v danej veci (čo nakoniec pripúšťa aj sťažovateľka v bode 44 ústavnej sťažnosti).

28. K námietke sťažovateľky o tom, že zaujatosť namietaného sudcu vyplýva aj z toho, že senát odvolacieho súdu v ústavnom sťažnosťou napadnutom konaní nezohľadnil rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým boli revidované závery rozsudku okresného súdu v konaní o zrušení BSM počas trvania manželstva, ústavný súd uvádza, že keďže sťažovateľka nepriložila dovolanie, z ktorého by bolo zrejmé, či uvedenú skutočnosť namietala v dovolacom konaní, ústavný súd vychádzal len z napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu, z ktorého namietanie uvedenej skutočnosti sťažovateľkou nevyplýva.

29. Ústavný súd však po oboznámení sa so sťažovateľkou namietaným nezohľadnením rozhodnutia odvolacieho súdu v konaní o zrušenie BSM uvádza, že nie je zrejmé, aké konkrétne zistenia boli v dovolacom konaní revidované, keďže odvolací súd v rozsudku sp. zn. 9Co/126/04 zo 17. februára 2005 (pozn. rozhodnutie, ktorého nezohľadnenie sťažovateľka namieta) uviedol, že v zhode s okresným súdom dospel k záveru o existencii závažných dôvodov opodstatňujúcich zrušenie BSM účastníkov konania. Pritom z odôvodnenia tohto rozhodnutia nevyplýva, že závery okresného súdu boli odvolacím súdom posúdené ako nesprávne, čo následne vyústilo do potvrdenia tohto rozsudku okresného súdu. Taktiež je potrebné zdôrazniť, že namietaný rozsudok odvolacieho súdu v konaní o manželské výživné potvrdil správnosť jeho nepriznania okresným súdom nielen z dôvodu konštatácie rozporu s dobrými mravmi.

30. K tvrdeniu sťažovateľky, že namietaný sudca rozhodol ako člen senátu odvolacieho súdu poukazom na vlastné argumenty (namietanie tejto skutočnosti v dovolaní – ako ústavný súd uviedol – z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia dovolacieho súdu nevyplýva), ústavný súd stručne poukazuje na to, že v každom súdnom rozhodnutí (rozsudok osobitne zdôrazňujúci) je obsiahnutý skutkový základ (skutkové zistenia) a právny základ (autoritatívny právny názor súdu na právnu otázku tvoriacu predmet konania). „Vlastné argumenty zákonného sudcu“ nie sú súčasťou odôvodnenia žiadneho súdneho rozhodnutia, t. j. ani rozsudku okresného súdu, tak ako tvrdí sťažovateľka, keďže ide o právne posúdenie ako vyjadrenie autoritatívneho právneho názoru konajúceho súdu na zistený a ustálený skutkový stav v danom konaní. Skutočnosť, že namietaný sudca vyjadril v inom rozhodnutí svoj právny názor na skutkový stav v ňom zistený, následne nemôže byť skutočnosťou, ktorá ho vylučuje ako zaujatého rozhodovať v inej veci.

31. Keďže s uplatnenou dovolacou argumentáciou sťažovateľky sa najvyšší súd ústavne akceptovaným spôsobom vysporiadal, v časti namietaného porušenia práva zaručeného v čl. 48 ods. 1 ústavy rozhodnutím najvyššieho súdu je ústavná sťažnosť zjavne neopodstatnená, a ako taká bola podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietnutá.

32. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. júla 2025

Luboš Szigeti
predseda senátu